

Az MVM Rt. és a diákság kapcsolata

Az idén rendezték meg immár ötödik alkalommal a magyar villamosipar társaságai – a Magyar Villamos Művek Rt. és az áramszolgáltatók azt a diákpályázatot, mely évről évre nagyobb körben, egyre több résztvevővel immár szinte „népmozgalommá” növe mozgósítja a hazai iskolák diákjait. Az ötödik évforduló jó alkalom arra, hogy áttekintést adjunk e pályázatok háttéréről, történetéről, és arról a gondolatról, melynek keretében e munkát végezzük: az MVM Rt. Iskolai Programjáról.

Az előzmények

Az országban a lezajlott rendszerváltás, illetve – ami a gazdaság szereplői számára legalább ilyen fontos – a piacgazdaság létrejötte a villamosenergia-ipar szereplőit arra készítette, hogy újrafogalmazzák a fogyasztókkal kialakított kapcsolataikat, a megváltozott körülményekhez igazítsák a társadalomhoz való viszonyukat. Míg korábban ezt a viszonyt a hatósági jogkör és ennek megfelelő magatartás jellemezte, az új körülmények megkövetelték a partneri viselkedést, a szó nemes értelmében vett „szolgáltatói” megjelenést.

Ezen változások értelemszerűen egyrészt a tényleges fogyasztói kapcsolatokkal rendelkező, területi alapon szerveződő áramszolgáltató társaságokat érintette, hiszen ők érzékelték elsődlegesen a fogyasztók részéről érkező elvárásokat. Másrészt a teljes magyar villamosenergia-rendszer koordinálásáért felelős Magyar Villamos Művek Rt. állt e folyamat élére, egyrészt mert mint országos hatáskörű szervezet, könnyebben gyakorolt befolyást az iparág többi részére, másrészt e hatásköre révén ő tudta hitelesen közvetíteni a külvilág, a közvélemény felé a teljes iparág érdekeit és törekvéseit.

Megindult egy folyamat, melynek során az MVM Rt. és az áramszolgáltatók keresni kezdték a lehetőségeket, hogy hogyan tudnák leghatékonyabban megismertetni tevékenységüket a közvéleménnyel. E folyamatnak sürgető aktualitást adott, hogy az energiának, melyek a korábbi rendszer örökségeként szociális alapon megállapítottak, a tényleges értéktől, a ráfordításoktól erősen eltérítettek voltak, a cégekre nehezítő gazdasági kényszer miatt jelentős

mértékben növekedtek, így egyre inkább érzékelhető volt a lakosság részéről is az igény a hatékony energiafelhasználás, az ésszerű takarékoság iránt, melynek támogatását – számunkra kedvező módon – elsősorban a szakmától a villamosenergia-iparágatól várták. A demokratizálódással párhuzamosan erősödő környezettudatosság, környezetvédelmi szemlélet szintén e folyamat, a közvélemény szélesedő rétegének energetikai érdeklődését váltotta ki.

A külföldi tapasztalatokat, a fejlett piacgazdasággal rendelkező országok villamosiparának gyakorlatát elemezve arra a következtetésre jutottunk, hogy elsősorban az ifjúság körében lehet hatékony és eredményes az a felvilágosító munka, melyet fenti szempontok alapján célul magunk elé tűztünk. annak érdekében, hogy e munkát tervezetten, minél hatékonyabban tudjuk végezni, megfogalmazzuk az Iskolai Programot, melynek alapelveit az áramszolgáltató társaságok is magukévá tették, megteremtve így a hosszú távon is hatékony közös munka alapjait.

Az MVM Rt. Iskolai Programjának alapelvei

Az 1993-ban megfogalmazott program alap gondolata, hogy a villamosipar és a lakosság közös érdeke, hogy a közvélemény tájékozott legyen az iparág működéséről, ismerje alapvető jellemzőit, céljait. Mivel az energetikai tájékozottság, az energia világában való eligazodás – a téma jellegénél fogva – bizonyos alapismeretekhez, alapvető összefüggések felőli tájékozottsághoz szükségszerűen kötődik, ezt a tájékoztatást, az energetikával való ismerke-

dést már az iskolában, a közoktatás keretében kell megkezdeni.

Természetesen ez a gondolat nem új, hiszen eddig is tanítottak pl. a fizika, földrajz, kémia tantárgyak keretében energiával kapcsolatos ismereteket, az új elem egyrészt a komplex szemlélet, mellyel egy-egy fontos kérdést, például az energiahatékonyság, a takarékoság kérdéskörét, vagy az energiatermelés környezetre gyakorolt hatását elemezzük. A másik újdonság e programban, hogy kihasználva azt a lehetőséget, hogy elsősorban nem elméleti megfontolások alapján mutatunk be folyamatokat, jelenségeket, hanem a gyakorlati megvalósítás, a tényleges ipari alkalmazások példáján szemléltetjük az energetikát, a mindennapi élet számára talán közvetlenebbül hasznosulhatnak ezek az ismeretek.

A programban megfogalmaztuk a legfontosabb eszközöket, melyeket felhasználni tervezünk, így például oktatási segédletek, videofilmek, demonstrációs eszközök készítését. Megfogalmaztuk ezen eszközök felhasználásának módját, például tanári szemináriumok, pedagógiai szaklapok, diákvetélkedők szervezését kezdtük meg.

Általános tapasztalat, hogy azok a kezdeményezések, melyek valamilyen oknál fogva előre csak részben várt igényeket fednek le, az ötlet szerzői és elindító számára is

meglepő gyorsasággal terjednek. Az Iskolai Program esetében is pontosan ez történt. Első kezdeményezésünknek, egy osztrák diákok számára írt, energetikát népszerűsítő könyvnek hihetetlen sikere lett, az eltelt négy év alatt több tízezer példányban fogyott el. Ilyen és ehhez hasonló példák alapján viszonylag hamar nyilvánvalóvá vált, hogy a programnak konkrét szervezeti és intézményi keretet célszerű adni. E felismerés egybeesett az MVM Rt. vezetésének ez irányú készségével, így született 1992 második felében a döntés, hogy az MVM Bemutatótermének létrehozásával az Iskolai Program intézményes kereteit létrehozzák.

Az MVM Rt. Bemutatóterme

A Budapesten, a IX. kerület Mester u. 7. alatt megnyílt létesítmény már üzemeltetésének kezdetekor is viszonylag sokrétű szolgáltatást tudott nyújtani az ide szervezett iskolai csoportok, pedagógus szervezetek részére, az azóta eltelt időszakban megtörtént fejlesztések eredményeként mára komplex, sokrétű programot tud kínálni.

A létesítmény infrastrukturális adottságai egyrészt a mintegy hatvan fős, audiovizuális rendszerrel felszerelt nagy előadóterem, másrészt demonstrációs eszköz-

zők, számos mozgóséma, számítógépes modellek, programok és makettek. Nagyszámú oktatófilm, a különböző korosztályú diák-, illetve pedagógus csoportok számára készített referenciaanyag használható fel, ezt egészítik ki vetíthető ábrák, szemléltető grafikák. Mindezen eszközök felhasználásával rugalmasan összeállítható foglalkozások tarthatók meg. A sokféle kiadvány révén az előadásokon, órákon közölt információk jó része írásos, elvihető formában is megtalálható.

A teremben évről évre több, napi átlagban egy-két iskolai osztály fordul meg, valamint rendszeres látogatók a budapesti tanári munkaközösségek tagjai. A terem előzetes jelentkezés alapján a látogató csoportok, osztályok, pedagógus közösségek részére munkanapokon 8–16 óráig áll rendelkezésre két fős állandó személyzettel. A szakmai színvonalról pedagógus végzettségű kollégánk gondoskodik.

A gyakorlati tapasztalatokat elemelve külön öröm, hogy jó néhány iskolával sikerült tartós kapcsolatot kialakítani, elsősorban a környék, de Budapest távolabbi kerületeiből is rendszeresen a visszajáró csoportok, több iskolában a tanterv részévé váltak a mester utcai foglalkozások.

A kezdeményezés sikerét mutatja az is, hogy úttörő próbálkozásunk eredményein felbuzdulva az áramszolgáltató társaságok egyre-másra hoztak létre hasonló céllal és koncepcionális keretekkel bemutatótermeket, ahol azóta a budapestihez hasonló módon rendszeres oktatási tevékenység folyik. Az áramszolgáltatók közül elsőként Győrben, az ÉDÁSZ Rt. nyitotta meg saját bemutatótermét, majd ezt követték a többi társaságok hasonló célú létesítményei.

Az MVM Rt. és az áramszolgáltatók diák pályázata

Szintén külföldi tapasztalatokból kiindulva, de saját megfontolásaink alapján is viszonylag hamar felmerült a gondolat, hogy Iskolai Programunk akkor lehet hatékony, ha azt több különböző, egymásra épülő tevékenység komplex együtteseként próbáljuk megvalósítani. A folyamatos munka színtere a Mester utcai Bemutatóterem, illetve az áramszolgáltatók hasonló létesítményei, ezt

hivatottak erősíteni az időről időre megrendezett országos diák pályázat.

Az 1993-ban először kiírt pályázat alap gondolata az volt, hogy a diákságot közvetlenül is érdekeltté szeretnénk tenni az energetikával való foglalkozásban. A tapasztalatok szerint ez a kérdéskör annyira átszővi mindennapi életünket, hogy nem tűnik önzésnek az iparág részéről, hogy támogatja a diákságot az energetikai ismeretek elsajátítására. Túlmenően azon, hogy

igyekszünk támogatni az energetikai ismeretek közoktatásban való minél szélesebb körben történő elsajátítását, a vetélkedő játékos jellegéből fakadó ösztönző erőt is e célok szolgálatába állítjuk.

Az öt év során kiírt pályázatok egyértelmű tapasztalata azt mutatja, hogy érdemes volt kezdeményezésünket megvalósítani, olyan ügyet sikerült a diákok, tanáraik és családjuk segítő támogatása révén elindítani, mely valamennyi résztvevő számára egyértelműen hasznos, pozitív mérleget mutat, ezt igazolja az évről évre növekvő érdeklődés, a pályaművek emelkedő száma. Szerencsésnek bizonyult a lebonyolítás választott módja is. Első körben az áramszolgáltatók szakemberei bírálják el a szolgáltatási területükről hoz-

Általános tapasztalat, hogy azok a kezdeményezések, melyek valamilyen oknál fogva előre csak részben várt igényeket fednek le, az ötlet szerzői és elindító számára is meglepő gyorsasággal terjednek. Az Iskolai Program esetében is pontosan ez történt. Első kezdeményezésünknek, egy osztrák diákok számára írt, energetikát népszerűsítő könyvnek hihetetlen sikere lett, az eltelt négy év alatt több tízezer példányban fogyott el.

zájuk a tavasz folyamán beérkező pályaműveket, majd küldik országos zsűrizésre a Magyar Villamos Művek Rt.-hez, ahol az ősszel esedékes országos díjkiosztó ünnepség keretében hirdetjük ki a győzteseket – természetesen a Bemutatóteremben megrendezve.

Az első – kísérleti – évben tanulmányok, dolgozatok írását hirdettük meg. Egészen meglepő volt a beérkezett dolgozatok nagy száma (több száz pályamű), illetve magas színvonala. Volt, aki saját kistelepházának energetikai „átvilágítását” végezte el, akadt, aki alternatív-megújuló energiaforrásokra alapozott háztartást tervezett meg, mások az atomenergetika, vagy a hagyományos energiatermelés történetét dolgozták fel.

Az első év sikerén felbuzdulva hirdettük meg a következő évben a pályázatot, ekkor már kifejezetten műalkotásokat, képzőművészeti témájú pályaműveket várva. Ekkor a beérkező anyagok sokfélesége, a diákok kreativitását tükröző ötletgazdagság volt a leginkább az, ami a folytatásra ösztönzött minket. Készültek makettek, rajzok, teljes kis hangjátékot is kaptunk az energetika témájában, sőt, zenemű is érkezett.

1995-ben – éppen amiatt, hogy a sokféle pályamű igazságos kiértékelése nehézkes és sok szubjektivitást hordoz – úgy döntöttünk, hogy fotópályázatot írunk ki. A több ezer fotó, sorozat, montázs, fotográfika beérkezését követően úgy döntöttünk, hogy a fotópályázat része lesz a kö-

vetkező évek pályázatainak is.

1996-ban a fotók mellett elsősorban térbeli alkotásokat vártunk. Lenyűgöző volt a diákság találmányosságán kívül kitartásuk, komoly háttérismeretekről tanúbizonyságot tevő működőképes modelljeik, jelentős munkaráfordítással készült szobraik, makettjeik.

Az idei év kiírásának központi gondolata az energia és a természet kapcsolata volt. Talán ebben az évben született a legtöbb gyönyörű festmény, lírai hangvételű fotósorozat, kislasztika. Fontosnak tartjuk, hogy a jelek szerint nemcsak a díjazott pályaműveknek járó, néha komoly díjazás, tárgyjutalom motiválja a gyerekeket a pályázaton való részvételre, hanem az alkotás öröme, a teremtés vágya is.

E felismeréstől vezetettve is írjuk ki az 1998-as év pályázatát, melyre április 30-ig várják az áramszolgáltatók a pályaműveket. Játékos felfedezésre hívjuk az érdeklődőt gyerekeket és tanáraikat, szüleiket, idézzék fel a nagy találmányok létrejöttét, tegyenek időutazást a technika mára természetessé vált vívmányainak felfedezése korába. A fantázia segítségével próbálják felfedezni a jövőt, legyenek ők is „feltalálók”.

Ezúton is hívunk minden érdeklődős pedagógust, ha egyetért céljainkkal, buzdítsa diákjait a részvételre. További segítséget, felvilágosítást a Bemutatóterem munkatársai (tel.: 218-0002), illetve az MVM Rt. PR Irodájának munkatársai (tel.: 202-0816) adnak.

Tringer Ágoston

